

Factsheets Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Factsheets van de zes Brzo-omgevingsdiensten

Versie	Datum	Status
1.0	01-04-2019	concept
1.1	05-08-2019 2019	concept
1.2	25-11-2019	concept
1.3	20-12-2019	concept
1.4	21-02-2020	versie MO
2.0	10-03-2022	vastgesteld MO

Inhoudsopgave

0.1	Inleiding en toepassingsgebied	- 3 -
0.2	Leeswijzer en afkortingen	- 4 -
	Factsheet 1.1 Wettelijk- en beleidskader.....	- 6 -
	Factsheet 2.1 Onvolkomenheden in wetgeving Lucht	- 9 -
	Factsheet 3.1 Identificatie van ZZS.....	- 12 -
	Factsheet 4.1 Identificatie van ZZS in mengsels en stoffen met meerdere ZZS-bestanddelen	- 14 -
	Factsheet 5.1 Emissie en immissie lucht: vaststellen, Toetsen, meten	- 16 -
	Factsheet 6.0 Emissie en immissie indirecte lozingen: Vaststellen, toetsen en meten	- 22 -
	Factsheet 7.0 Potentiële ZZS	- 24 -
	Factsheet 8.0 Kosteneffectiviteit	- 26 -
	Factsheet 9.0 Vermijdings- en reductieprogramma (V&R).....	- 28 -
	Factsheet 10.0 ZZS in afval.....	- 30 -
	Factsheet 11.0 Opkomende stoffen.....	- 33 -
	Factsheet 12.0 Doorkijkje omgevingswet	- 34 -
	Bijlage 1: ZZS-projecten.....	- 36 -
	Colofon.....	- 38 -

0.1 INLEIDING EN TOEPASSINGSGBIED

Dit document is opgesteld door het platform ZZS van de 6 Brzo-Omgevingsdiensten (Brzo-OD's). In het document zijn verschillende onderwerpen over de Wabo-regelgeving omtrent ZZS in factsheets beschreven. De doelstelling daarbij is tweeledig:

- korte weergave per onderwerp van het regulerings-, beleids- en uitvoeringskader ingevolge de Wabo. Daarbij zal worden doorverwezen naar de bestaande informatiebronnen van InfoMil en RIVM;
- daar waar er naar de mening van de werkgroep sprake is van een knelpunt, onvolkomenheid of interpretatie van het wettelijk- of beleidskader, wordt een voorstel gedaan voor een uniforme aanpak. .

De factsheets bevatten de aanpak van ZZS in relatie tot de milieuthema's lucht, water (indirecte lozing) en afval, waarbij de nadruk hoofdzakelijk ligt bij emissies naar lucht en in mindere mate naar water en afval. Voor indirecte lozingen en afval zijn aparte factsheets opgesteld.

Het milieuthema bodem is geen onderwerp in deze factsheets. Bodembescherming heeft met betrekking tot VTH geen specifiek ZZS-beleid of een wettelijk kader.

Uiteraard veranderen de inzichten voortdurend, zeker bij een ingewikkeld dossier als dat van ZZS. Het platform ZZS zorgt voor een regelmatige update van de factsheets.

De eerste update van eind 2021 heeft geresulteerd in versie 2.0. Daarbij zijn alle factsheets (tekstueel en/of inhoudelijk) aangepast.

Er zijn twee nieuwe factsheets bijgekomen:

- Factsheet 7.0: Potentiële ZZS. Dit is geen nieuw onderwerp, maar gezien de vele discussies die worden gevoerd over hoe met deze groep van stoffen zou moeten worden omgegaan, is besloten hierover een aparte factsheet te maken.
- Factsheet 12.0: Doorkijkje naar de Omgevingswet

0.2 LEESWIJZER EN AFKORTINGEN

Leeswijzer

De factsheets zijn genummerd. Het eerste cijfer is het hoofdstuknummer en het tweede het versienummer.

Afkortingen

- Abm : Activiteitenbesluit milieubeheer
- ABM : Algemene Beoordelingsmethodiek
- Arm : Activiteitenregeling milieubeheer
- Bal : Besluit activiteiten leefomgeving
- CLP : Classification Labelling and Packaging
- CMR : Carcinogeen, Mutageen, Reprotoxisch
- EGW : Emissiegrenswaarde
- ERP : Emissie Relevante Parameters
- ERS : Extreem Risicovolle Stoffen
- GMS : Grensmassastroom
- IenW : Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- ILT : Inspectie Leefomgeving en Transport
- KE : Kosteneffectiviteit
- LAP3 : Landelijk Afvalbeheerplan 3
- MKE : Milieukwaliteitseis
- MKN : Milieukwaliteitsnorm
- MTR : Maximaal Toelaatbaar Risico
- MVP : Minimalisatie Verplichte Stof (stofklasse uit Abm voor Lucht)
- Ow : Omgevingswet
- PBT : Persistent, Bio-accumulatief en Toxisch
- POP : Persistent Organic Pollutants (persistente organische verontreinigende stoffen)
- pZZS : potentiële ZZS
- (p)ZZS : ZZS én potentiële ZZS
- REACH : Registration, Evaluation, Authorization and restriction of Chemicals
- SVHC : Substances of Very High Concern
- UVCB : Unknown or Variable composition, Complex Reaction product or Biological origin
- VIB : Veiligheidsinformatieblad
- VNPI : Vereniging Nederlandse Petroleum Industrie
- VOTOB : Vereniging van Nederlandse Tankopslagbedrijven
- vPvB : very Persistent and very Bio-accumulative (zeer persistent en zeer bio-accumulatief)
- VR : Verwaarloosbaar Risico
- V&R : Vermijdings- en Reductieprogramma

- VOS : Vluchtige Organische Stoffen
- VTH : Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
- Wabo : Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Wm : Wet milieubeheer
- ZZS : Zeer Zorgwekkende Stoffen

FACTSHEET 1.1 WETTELIJK- EN BELEIDSKADER

ZZS

ZZS zijn stoffen die voldoen aan één van de criteria uit artikel 57 REACH:

- CMR (Carcinogeen, Mutageen, Reprotoxisch) klasse 1A/1B
- vPvB (zeer Persistent en zeer Bio-accumulatief)
- PBT (Persistent, Bio-accumulatief en Toxisch)
- Overig, bijvoorbeeld hormoonverstorende stoffen

Algemene aanpak

Het algemene beleid/aanpak voor ZZS in het VTH-domein is:

- streven naar het weren van ZZS uit de leefomgeving; streven naar een 0-emissie naar de lucht en/of van een (indirecte) lozing naar water. Indien dat niet mogelijk is moeten deze zoveel als mogelijk worden gereduceerd op basis van de minimalisatieverplichting.

- kern is dat minimalisatie uitgaat van continue vrachtreductie op basis van het nemen van maatregelen;
- dat er continue aandacht is voor minimalisatie. Dit komt tot uitdrukking in het V&R-programma. Over de voortgang van dit programma dient het bevoegd gezag één keer in de 5 jaar geïnformeerd te worden;
- maatregelen in het kader van de minimalisatieverplichting gaan in principe verder dan BBT;
- het MTR voor lucht/MKE voor water mag niet worden overschreden. Overschrijding kan leiden tot weigering van de vergunning;
- overschrijding van het MTR kan nooit leiden tot het afzien van minimalisatiemaatregelen. Doel is vrachtreductie;

- Het verwaarloosbaar risico (VR) is afgeschaft¹. Deze norm hield rekening met gelijktijdige blootstelling aan meerdere stoffen en lag in principe op 1/100 van het MTR, hoewel dat ook kon afwijken. Het beleid voor ZZS gaat uit van minimalisatie en streven naar 0-emissies.

Wettelijk kader

De REACH-criteria bepalen of er in het kader van de Nederlandse milieuwetgeving sprake is van een ZZS. Deze criteria en de aanpak hoe met deze stoffen om te gaan, zijn vastgelegd in de volgende wetten en regelgevingen:

- *emissies naar lucht in Abm inwerking per 1-1-2016:*

Voor type A-, B- en C-bedrijven:

- ZZS en de criteria: Abm-afd. 2.3 Lucht en Geur, art. 2.3b. Daarbij zijn ieder geval ZZS die stoffen die voorkomen in de in Arm-art. 1.3c genoemde verordeningen, verdragen, etc.;
- EGW en monitoringseisen: Abm-afd. 2.3 art. 2.5 en 2.6 respectievelijk art. 2.8;
- stofindeling: Arm-Bijlage 12A;
- stofindeling en EGW specifieke ZZS: in Arm-art. 1.3b lid 2 van ZZS genoemd in Arm-Bijlage 12B;

Voor type C-bedrijven:

- algemene eisen minimalisatieverplichting: Abm-afd. 2.3 art. 2.4. Uitzondering voor Type B-bedrijven is maatwerk op grond van art. 2.4 lid 8b voor de locatie van het afvoerpunt;
- eisen met betrekking tot immissie en het V&R-programma in het kader van de minimalisatieverplichting: Abm-afd. 2.6;
- voor ZZS-emissies van IPPC-installaties waarop tevens BBT-conclusies van toepassing zijn als bedoeld in Abm-art. 2.3a lid 2, gelden de eisen uit het Abm niet, behalve Abm-art. 2.4 lid 2 de algemene minimalisatieverplichting. Zie verder factsheets 2 punt 1 en 5.
- voor emissies van ZZS die genoemd worden in de Wm-bijlage 2 (te weten lood, benzeen, arseen, cadmium, nikkel en benzo(a)pyreen) geldt artikel 2.4 niet (uitgezonderd de leden 2, 8 en 9). Voor deze stoffen hoeft het bedrijf dus geen V&R-programma te hebben of een 5-jaarlijkse rapportage te overleggen aan het bevoegd gezag. Dit staat in artikel 2.4 lid 10.
- uitzondering van de regel dat artikel 2.4 alleen van toepassing is op type C bedrijven is een laboratorium of praktijkruimte uit §4.8.10 van het Activiteitenbesluit. Artikel 4.125 vermeldt dat artikel 2.4 van overeenkomstige toepassing is. Ook voor deze bedrijven geldt dus een minimalisatieplicht en 5-jaarlijkse informatieplicht ondanks het feit dat dit geen type C bedrijven zijn.

¹ <https://rvs.rivm.nl/onderwerpen/normen/milieu/milieukwaliteitsnormen>

Voor type C-bedrijven met IPPC-installatie:

- voor ZZS-emissies waarop BBT-conclusies van toepassing zijn als bedoeld in Abm-art. 2.3a lid 2, gelden de eisen uit het Abm niet, behalve Abm-art. 2.4 lid 2 de algemene minimalisatieverplichting. Zie verder factsheets 2 punt 1 en 5. ZZS-emissies waarop BBT-conclusies van toepassing zijn, dienen in beginsel beoordeeld te worden op basis van de van toepassing zijnde BBT-documenten. Vervolgens vindt aanvullend de beoordeling plaats op grond van de algemene minimalisatieverplichting conform Abm-art. 2.4 lid 2. De aanpak is om hierbij in principe de minimalisatieonderwerpen en EGW uit het Abm te volgen en op te nemen als voorschrift in de vergunning. Zie verder factsheet 2, punten 1 en 5.

- *emissies naar water (indirecte en directe lozingen) in de BBT-documenten ABM uit 2016 en het Handboek Immissietoets 2016, inwerking per juli 2016.*

In de ABM is aangegeven aan welke criteria een ZZS moet voldoen. Deze zijn identiek aan de criteria die voor ZZS gelden bij emissies naar lucht. Ook staat in de ABM hoe de (in)directe lozingen moeten worden beoordeeld. Zie verder factsheet 6.

Verder zijn in de ABM de minimalisatieaspecten vermeld, continue verbetering door middel van een V&R-programma, de 5-jaarlijkse informatieplicht, immissietoets en dergelijke. Deze aspecten zijn identiek aan de minimalisatieaspecten die gelden in het Abm voor de emissies naar lucht. Voor de (in)directe lozingen dienen deze in de vergunning te worden opgenomen². Onder de Ow wordt dit in het BAL geregeld. Zie verder factsheet 12.

- *omgang ZZS in afval in het LAP3 2017 – 2029, inwerking per 28 december 2017.*

In het LAP3 is aangegeven aan welke criteria een ZZS moet voldoen. Deze zijn identiek aan de criteria die voor ZZS gelden bij emissies naar lucht en lozingen naar water. Zie verder factsheet 10.

² <https://www.helpdeskwater.nl/onderwerpen/wetgeving-beleid/handboek-water/wetgeving/waterwet/algemene-regels-lozingsroute-schema/zorgplicht/>

Wettelijke onvolkomenheden

Per 1 januari 2016 (4^e tranche-Abm) is afdeling 2.3 “Lucht en geur” opgenomen in het Abm met uitwerkingen daarvan in de Arm. De Brzo-OD’s hebben hier de volgende ongewenste onvolkomenheden geconstateerd:

1. Voor emissies uit installaties die rechtstreeks onder het Abm-afdeling 2.3 vallen, zijn conform artikel 2.4 de volgende minimalisatieonderwerpen van toepassing: toetsing aan het MTR, het minimalisatieonderzoek/V&R en de 5-jaarlijks informatieplicht. Voor ZZS-emissies uit IPPC-installaties met een BBT-conclusie gelden die verplichtingen op grond van Abm-afdeling 2.3, artikel 2.3a echter niet.
2. Voor ZZS die genoemd worden in bijlage 2 van de Wet milieubeheer (lood, benzeen, arseen, cadmium, nikkel en benzo(a)pyreen), geldt geen verplichting voor een V&R-programma en de 5-jaarlijkse informatieplicht op grond van Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4 lid 10.
3. De toetsingslocatie voor de immissietoets van het MTR is niet bepaald.
4. Voor veel ZZS zijn er geen meetnormen beschikbaar.
5. Voor stoffen die tijdens de inwerkingtreding van het Abm (of bij wijziging) op grond van Arm-artikel 1.3b lid 1/Arm-Bijlage 12A, geen ZZS zijn, maar inmiddels dat wel zijn geworden, geldt geen (wettelijke) saneringstermijn om te voldoen aan de EGW behorende bij ZZS, anders dan het moment Bijlage 12A daarop is aangepast.
6. Voor ZZS als bedoeld in Arm-artikel 1.3b lid 2/Arm-Bijlage 12B geldt een overgangstermijn tot 1-1-2025 ter voldoening aan de ZZS-emissie-eisen op 1-1-2025. ILT heeft hiervoor een zogenaamde signaalrapportage gepubliceerd met daarin aangegeven dat door het bevoegd gezag actief bekeken moet worden of een kortere overgangstermijn is te realiseren³.
7. Het beleid omtrent de pZZS kent geen wettelijke basis en is bovendien te weinig concreet.

Aanpak van de Brzo-OD’s

Ad 1)

Indien er sprake is van een ZZS-emissie van een IPPC-installatie waarop een BBT-conclusie van toepassing is, is de aanpak dezelfde als wanneer een emissie rechtstreeks onder Abm-afdeling 2.3 zou vallen. Dat betekent dat alle “minimalisatieonderwerpen” als de immissietoets, het minimalisatieonderzoek/V&R-programma en de 5-jaarlijkse informatieplicht ook voor genoemde situatie moeten worden gereguleerd via de vergunningaanvraag en in de voorschriften. De wettelijke grondslag hiervoor is de algemene minimalisatieverplichting uit Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4 lid 2. In het Bal van de Ow zal dit verschil (grotendeels) zijn opgeheven. Zie factsheet 12.

³ <https://www.ILT.nl/documenten/signaalrapportages/2018/10/10/uitzondering-emissie-eisen-76-zeer-zorgwekkende-stoffen>

Ad 2)

In het Bal van de Ow zal deze omissie zijn opgeheven. Zie factsheet 12.

Ad 3)

Een toetsingslocatie is noodzakelijk voor een goede beoordeling van de effecten in de omgeving. Zie hiervoor factsheet 5.

Ad 4)

Zie voor de aanpak factsheet 5.

Ad 5)

Op het moment dat een stof, die eerst niet als ZZS was geëvalueerd, aan de criteria voor ZZS blijkt te voldoen, blijft de oorspronkelijke stofklasse uit bijlage 12 van de Arm met de bijbehorende EGW uit de Abm-artikelen 2.5/2.6 van toepassing totdat deze gewijzigd is. Indien er sprake is van een type C-bedrijf dan is/wordt op dat moment wel het gestelde uit Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4 (minimalisatie) direct van toepassing. Daarmee mag van het bedrijf worden verwacht dat zij op basis van de minimalisatieverplichting van Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4 lid 2, zo spoedig mogelijk een V&R-programma opstarten. Informatie over dit programma kan vervolgens worden opgevraagd op basis van Abm-art. 1.15, op grond waarvan overwogen kan worden of er maatwerkvoorschriften zou moeten worden gesteld voor een aangescherpte EGW op grond van Abm-afdeling 2.3, artikel 2.7 lid 1. Deze aanpak geldt voor de situatie waarbij de ZZS-emissie rechtstreeks onder het Abm valt. Het stellen van maatwerkvoorschriften is dan vooruitlopend op de aanpassing van de Arm-Bijlage 12A. Omdat de Arm sowieso zal worden aangepast, kan de tussenliggende periode worden gezien als een overgangs/saneringstermijn om te gaan voldoen aan de strengere EGW. In dezelfde situatie waar voor de emissie van een IPPC-installatie van de betreffende stof een BBT-conclusie op van toepassing is, geldt óók dat een V&R-programma mag worden verwacht, op grond van de algemene minimalisatieplicht uit Abm-art. 2.4 lid 2. Om de vergunning te actualiseren dient eerst informatie te worden opgevraagd op grond van Wabo-art. 2.31a. Vervolgens kunnen eventueel ambtshalve voorschriften worden opgesteld om het bedrijf te verplichten te voldoen aan een aangescherpte EGW behorende bij de ZZS-emissie of indirecte lozing. Zie verder factsheets 5 en 9.

Ad 6)

De eindtermijn van 1-1-2025 moet in beginsel niet het uitgangspunt zijn. Ook hier kan/moet op basis van het minimalisatieonderzoek/V&R-programma worden beoordeeld wat een redelijke (snellere) overgangstermijn is.

In het BAL is de termijn aangescherpt naar "één jaar na het in werking treden van de Ow" (of te wel) per 1 juli 2023. In een kamerbrief van 15 november 2021⁴ geeft de Staatsecretaris aan dat de termijn zal worden losgekoppeld van het in werking treden van

⁴ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z20440&did=2021D43679

de Ow en zal worden vastgesteld op 1-1-2023. Dit zal in de Arm - en ook in het BAL - worden aangepast.

Voor een ZZS-emissie van een IPPC-installatie waarop een BBT-conclusies van toepassing is, geldt de bedoelde eindtermijn niet. Daar waar nu nog vergunningvoorschriften worden opgesteld voor deze stoffen kan in beginsel aangesloten worden bij de strengere standaard EGW voor de stofklassen ERS, MVP1 en MVP2.

Ad 7)

Zie voor de aanpak factsheet 7.

Identificatie van ZZS

Bij een vergunningaanvraag waarbij een minimalisatie-onderzoek/V&R is gevoegd óf bij de 5-jaarlijkse informatieplicht over het V&R-programma, dienen de binnen de inrichting aanwezige, toegepaste, geëmitteerde en (indirect) geloosde ZZS (opnieuw) te worden geïdentificeerd.

Meer informatie over identificatie van ZZS is te vinden op de RIVM-website⁵. Daar zijn alle bekende ZZS opgenomen in de zogenaamde RIVM-stoffenlijst⁶. Het betreft een zogenaamde niet-limitatieve lijst. Het RIVM geeft ook actueel aan welke stoffen recent als ZZS zijn aangemerkt⁷. De lijst zelf wordt 1x per half jaar aangepast.

Zelfclassificatie

Stoffen die volgens Annex VI van de CLP-verordening vallen onder de klasse CMR 1A/1B zijn conform Arm-art. 1.3c per definitie ZZS. Bedrijven kunnen echter ook zelf stoffen classificeren als CMR 1A/1B. Daarmee zijn het ook ZZS. Voor zelfclassificatie geldt de systematiek zoals beschreven op de InfoMil-website⁸.

Deze stoffen komen niet voor op de ZZS-lijst van het RIVM waardoor deze informatie dus niet algemeen bekend zal worden. Daardoor zullen deze stoffen niet consistent bij alle bevoegd gezagen/OD's als ZZS worden aangemerkt.

Er zijn ook stoffen die op de p ZZS lijst stonden maar daar van af worden gehaald wegens zelfclassificatie. Eén enkele melding volstaat om een stof van de p ZZS lijst af te halen, of daar niet op te plaatsen. Deze systematiek wordt geëvalueerd door het RIVM omdat dit onduidelijkheden met zich meebrengt. Er loopt immers nog steeds in het kader van REACH een onderzoek naar ZZS-eigenschappen, maar dat is niet meer inzichtelijk omdat de stof niet meer te zien is in de pZZS lijst.

RIVM-advies behandelen als ZZS

Stoffen die niet op de ZZS-lijst staan, kunnen mogelijk toch voldoen aan de ZZS criteria. Het RIVM kan op verzoek van het bevoegd gezag hierover adviseren. Het RIVM kan daarbij tot de conclusie komen deze stof te "beschouwen als ZZS". Deze stoffen worden niet opgenomen in de ZZS-lijst en zullen ook niet op de RIVM-webpagina Risico's van Stoffen (RvS) worden gepubliceerd. Wel wordt op deze website vermeld dat er een stofadvies beschikbaar is. Dit stofadvies is op te vragen door bevoegde gezagen en niet door bedrijven. Het bevoegd gezag neemt vervolgens een eigen beslissing deze stof wel of niet als ZZS te classificeren. Als het bevoegd gezag het RIVM-advies overneemt is het aan te bevelen dit expliciet schriftelijk mee te delen aan het betreffende bedrijf.

⁵ <https://rvs.rivm.nl/stoffenlijsten/Zeer-Zorgwekkende-Stoffen>

⁶ <https://rvszoekstelsysteem.rivm.nl/ZZSlijst/TotaleLijst>

⁷ <https://rvs.rivm.nl/>

⁸ <https://www.InfoMil.nl/onderwerpen/lucht-water/zeer-zorgwekkende/zelfclassificatie/>

Substances of very high concern in het kader van REACH

In het kader van REACH wordt de term 'Substances of very high concern' (SVHC) gebruikt. Vertaald naar het Nederlands is dat 'Zeer Zorgwekkende Stoffen'. Alle SVHC zijn ook in de Nederlandse context ZZS, maar niet alle ZZS in de Nederlandse wetgeving zijn SVHC in de REACH-context. De reden daarvan is dat het REACH een beperkter toepassingsgebied heeft. Er zijn momenteel 219 stoffen als SVHC geclassificeerd (13 december 2021). Op de ZZS lijst van het RIVM staan veel meer stoffen - en dit zijn nog niet eens alle ZZS.

Aanpak van de Brzo-OD's

- a. De identificatie van ZZS is conform de algemene aanpak bij vergunningaanvragen en vergunningverlening, zoals aangegeven door InfoMil en het RIVM.
- b. Wel zijn er nog de enkele aandachtspunten :
 - Koolmonoxide (CO) is een ZZS. Echter vanwege de snelle afbraak van deze stof in de atmosfeer, hoeft voor deze stof geen minimalisatieonderzoek/V&R te worden uitgevoerd. In de Arm-Bijlage 12A is CO niet geclassificeerd;
 - Er zijn stoffen die niet voldoen aan een ZZS-criterium, maar toch als zodanig zijn geclassificeerd. Naftaleen is een dergelijk stof. Deze stof is een PAK die niet voldoet aan de ZZS-criteria. Echter alle PAK's worden vanwege de POP-verordening conform Arm-art. 1.3c in zijn geheel gezien als ZZS. Dat betekent dat ook naftaleen een ZZS is. Dit is ook als zodanig vermeld op de RIVM-stoffenlijst.
 - Stoffen die in de NeR als MVP-stoffen waren aangemerkt maar niet voorkomen in de verdragen genoemd in Arm-artikel 1.3c en daarmee niet automatisch ZZS zijn, daarvan is het door het Rijk besloten deze stoffen toch als ZZS aan te merken in Arm-Bijlage 12A.
 - Voor aardgas wordt in het kader van het MJV gebruikgemaakt van omrekenfactoren waarbij er tevens sprake zou zijn van een benzeen-emissie. Er is veel discussie of deze benzeen-emissie ook daadwerkelijk plaatsvindt. De aanpak is in ieder geval dat voor deze benzeen-emissie de minimalisatieverplichting niet van toepassing is.

FACTSHEET 4.1 IDENTIFICATIE VAN ZZS IN MENGSELS EN STOFFEN MET MEERDERE ZZS-BESTANDDLEN

Identificatie ZZS in mengsels en stoffen met meerdere ZZS-bestanddelen

Op de websites van het RIVM⁹ en InfoMil¹⁰ is het lenW-beleid beschreven hoe hiermee moet worden omgegaan.

Deze aanpak geldt zowel voor de chemie als voor aardolie- en steenkoolderivaten. In de aanpak is tevens duidelijk gemaakt dat deze betrekking heeft op ZZS in “mengsels” én op “stoffen met meerdere ZZS-bestanddelen”, waaronder begrepen tevens UVCB's. (Dit zijn stoffen met onbekende of variabele samenstelling, complexe reactieproducten of biologische materialen. Veel aardolieproducten vallen hier onder.) Volgens het lenW-beleid is het VIB een belangrijke bron voor informatie over de ZZS-bestanddelen.

In het beleid is aangegeven dat als een ZZS-bestanddeel meer is dan 0,1% (g/g) of een percentage zoals aangegeven in het CLP, dat dan het gehele mengsel als ZZS moet worden gezien. Vervolgens wordt aangegeven in het beleid dat de minimalisatie (en bijgevolg de EGW e.d.) alleen gelden voor de ZZS-bestanddelen.

Feitelijk kan daaruit geconcludeerd worden dat de ZZS-classificatie van het gehele mengsel of samengestelde stof er in het Wabo-kader niet toe doet. Geconcludeerd kan worden dat het wettelijk- en beleidskader bij mengsels en samengestelde stoffen alleen geldt voor de ZZS-bestanddelen.

Identificatie ZZS in aardoliederivaten

Aardoliederivaten zoals ruwe olie en stookolie zijn (in zijn geheel) aangemerkt als ZZS en bestaan veelal uit een of meerdere bestanddelen ZZS. Diesel is geen ZZS maar bevat ZZS-bestanddelen in gehalten >0,1% (g/g). In beide gevallen moeten, conform het gestelde in de voorgaande paragraaf, alleen de ZZS-bestanddelen worden geïdentificeerd en beschouwd.

Verder blijkt het niet altijd eenvoudig om de juiste informatie over de aanwezige ZZS-bestanddelen in deze mengsels/stoffen en hun aandeel daarin te verkrijgen. Met betrekking tot de aardoliederivaten zijn daartoe met de branches VNPI (raffinaderijen) en VOTOB (op- en overslag) afspraken gemaakt over een uniforme en pragmatische aanpak voor de vaststelling van de aanwezigheid en gehalte van de ZZS. Meer informatie hierover is te verkrijgen bij de DCMR en op de InfoMil-website¹¹.

⁹ <https://rvs.rivm.nl/stoffenlijsten/Zeer-Zorgwekkende-Stoffen/ZZS-in-mengsels>

¹⁰ <https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/zeer-zorgwekkende/mengsels-zzs/>

¹¹ <https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/lucht/overheden-overheden/zzs-raffinage-sector-werkwijze-vnpi-dcmr/>

Aanpak van de Brzo-OD's

- a. Het gaat bij de Wabo met betrekking tot de emissie naar de Lucht en lozing naar het Water altijd om de ZZS-bestanddelen ook al is het gehalte aan ZZS-bestanddelen hoger dan 0,1% ZZS (g/g) (of een andere waarde uit CLP, REACH of POP), waarbij volgens de beschrijving in de IenW-aanpak het gehele mengsel of de gehele stof als ZZS moet worden gezien. Deze drempelwaarde heeft bij de vergunningverlening dus geen feitelijke waarde. Dat betekent dat van de ZZS-bestanddelen de emissies/lozingen moeten worden beschouwd, hoe klein deze ook zijn.
- b. Het IenW-beleid suggereert dat wanneer sprake is van een aandeel van de ZZS-bestanddelen in een mengsel of een stof dat lager is dan 0,1% (g/g) (of een andere waarde uit CLP, REACH of POP), dat dan de emissie/lozing daarvan niet beschouwd hoeft te worden, tenzij sprake is van een hoge doorzet. De voorgestelde aanpak is om conform punt a, altijd van de aanwezige ZZS-bestanddelen de emissies en lozingen te laten inventariseren.
- c. Op de InfoMilwebsite wordt aangegeven dat de GMS voor puntbronnen en maximaal GMSx8760 uur voor diffuse emissies, als ondergrens beschouwd kan worden. Daaronder zou de vracht niet meer significant zijn. Aangezien het streven een 0-emissie is, wordt geadviseerd ook voor deze emissies de minimalisatieverplichting aan te houden., Zie verder factsheet 9.
- d. Voorgaande twee punten gelden ook in analogie voor de indirecte lozing naar Water. Zie verder factsheet 9.
- e. Beseft moet worden dat een VIB niet altijd volledig is. Bij twijfel moet altijd worden doorgevraagd. De aanvrager is te allen tijde verantwoordelijk voor het aanleveren van de juiste informatie.
- f. Er dient soms rekening gehouden te worden met een M-factor volgens de ABM: *M-factor : weegfactor, gerelateerd aan de toxiciteit om te bepalen wanneer een stof als component in een mengsel meegenomen wordt bij het bepalen van de waterbezwaarlijkheid van het mengsel.* Hierdoor is het mogelijk dat stoffen in een concentratie < 0,1% (1 gram/liter) wel moeten worden meegenomen in de beoordeling voor de indeling waterbezwaarlijkheidsklasse. Bepaling M-factor van individuele stoffen:
De weegfactor (M-factor) wordt bepaald op basis van de acute en de chronische toxiciteit van een stof. Bij chronische toxiciteit wordt nader onderscheid gemaakt tussen 'niet snel afbraakbaar' en 'snel afbreekbaar'. Zie *Algemene BeoordelingsMethodiek (ABM) 2016*, Methode ter bepaling van de benodigde saneringsinspanning bij lozingen op basis van stoffeigenschappen, 16 maart 2016, pagina 35.

Emissies

Vaststellen emissies

Na de identificatie van de ZZS en ZZS-bestanddelen bij mengsels en samengestelde stoffen, moeten de emissies bepaald worden. Over het algemeen zal dat voor ZZS niet anders zijn dan bij andere stoffen. Bij de inventarisatie van diffuse emissies naar de lucht van ZZS die tevens VOS zijn (met een dampspanning van >0,01 kPa) moet dat gebeuren vanuit de dampfase. Hiervoor kan de Wet van Raoult en Dalton worden gebruikt.

Toetsen van emissies

Ook hier geldt dat over het algemeen toetsing van de emissie aan de EGW en normen niet anders is dan voor de niet-ZZS. Van een ZZS-emissie moet allereerst worden nagegaan of de emissie de GMS overschrijdt voor ERS, MVP1- en MVP2-stoffen. Hierbij moet ook de sommatiebepaling in acht worden genomen conform Abm-afdeling 2.3, artikel 2.5 lid 1 en 4. Als de GMS wordt overschreden geldt de EGW per puntbron per stofklasse conform Abm-afdeling, artikel 2.5 lid 5, en een monitoringsverplichting conform Abm-afdeling 2.3, artikel 2.8 lid 3. Indien de emissie van een stofklasse uit een puntbron kleiner is dan de vrijstellingsgrens van deze stofklasse dan hoeft de emissie niet aan de EGW te voldoen (Abm artikel 2.6).

De indeling van stoffen in stofcategorieën en stofklassen is te vinden in Arm-bijlage 12A. Voor de stofcategorie ZZS zijn dat de stofklassen ERS, MVP-1 of MVP-2. Omdat er voortdurend stoffen worden aangewezen als ZZS kan het zijn dat stoffen in de Arm bijlage 12A nog onder een andere stofklasse vallen met een ruimere GMS en EGW. De Arm wordt regelmatig ge-update zodat nieuwe ZZS op enig moment vanzelf in de juiste klasse worden ingedeeld. Tot die tijd blijft de oorspronkelijke stofklasse van toepassing. Voor de type C-bedrijven geldt op het moment duidelijk is dat de stof voldoet aan een of meerdere van de ZZS-criteria, wel direct de minimalisatieverplichting als bedoeld in Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4. Dit wordt zo uitgelegd dat zij op dát moment een V&R-programma zouden moeten opstarten. Zie factsheet 9.

Als er sprake is van een ZZS-emissie van een IPPC-installatie waarvoor een BBT-conclusie geldt, omdat de ZZS bijvoorbeeld tot de VOS-groep behoort waarvoor een BBT-conclusie is opgenomen, dan is Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4 (ZZS), behalve artikel 2.4 lid 2, zijnde de algemene minimalisatieplicht, niet van toepassing. Dit volgt uit Abm-afdeling 2.3 artikel 2.3a lid 2. Echter, wanneer deze BBT-conclusie voor de betreffende ZZS naar de mening van het bevoegd gezag onvoldoende is, omdat in de BBT-conclusies over het algemeen geen aandacht is voor stoffen die voldoen aan de ZZS-criteria, dan kan op basis van de algemene minimalisatieverplichting van Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4 lid 2, zwaardere eisen worden opgenomen dan het gestelde in de BBT-conclusies. Dit moet wel gemotiveerd worden in de considerans van de vergunning.

Aanpak Brzo-OD's van emissies

- a. Voor emissies van stoffen die op enig moment ZZS zijn geworden geldt het volgende:
 - Als er BBT-conclusies voor deze stoffen gelden en de emissie is geregeld in de vergunning waarbij nog is aangesloten bij de oude stofklasse dan moet dit worden aangepast via een ambtshalve vergunningprocedure.
 - Als de emissie van deze stoffen rechtstreeks is geregeld door het Abm dan wordt de stofklasse in principe vanzelf aangepast in Arm-Bijlage 12A. De tijd tot het zover is kan dan als overgangs/saneringsperiode gelden waarin het bedrijf kan zorgen dat het aan de nieuwe EGW voldoet. Vooruitlopend op de aanpassing in de Arm kan de nieuwe stofklasse met bijbehorende strengere EGW ook worden vastgelegd in een maatwerkbesluit.
- b. Wel geldt voor de Type C-bedrijven direct de minimalisatieverplichting als bedoeld in Abm-afdeling 2.3 , artikel 2.4. Zie ook factsheet 2 punt 5. De informatie die hieruit volgt, kan input leveren voor een ambtshalve actualisatie.
- c. Voor de stoffen in Arm-Bijlage 12B zal per geval beschouwd moeten worden of het voldoen aan de EGW voor ZZS niet eerder kan dan de wettelijk geregelde datum (1-1-2025, 1-7-2023 of waarschijnlijk 1-1-2023). Zie factsheet 2 punt 6. Bepaling van de (kortere) termijn is onderdeel van het minimalisatieonderzoek/V&R. Zie verder factsheet 9.

Immissie

Vaststellen van de immissie

Emissies naar de lucht leiden tot immissieconcentraties op leefniveau. Het bepalen van de immissieconcentratie gebeurt met een verspreidingsberekening. Hiervoor moet in principe standaard-reken-methode 3 (nieuw nationaal model) worden gebruikt. Het is ook toegestaan de zogenaamde beperkte immissietoets te gebruiken¹².

De beperkte immissietoets heeft echter een belangrijke limitatie: de toets schat de immissie van slechts één emissiebron, terwijl bedrijven meerdere bronnen kunnen hebben waaruit dezelfde stof wordt geëmitteerd. In dat geval is de beperkte immissietoets niet erg geschikt en kan beter een uitgebreidere verspreidingsberekening worden uitgevoerd. Eventueel kan toch één immissieconcentratie worden berekend door (1) de immissieconcentratie te bepalen van iedere afzonderlijke emissiebron en (2) de immissieconcentraties uit (1) bij elkaar op te tellen.

InfoMil stelt - net als voor de EGW - dat er alleen naar de immissieconcentratie hoeft te worden gekeken indien de GMS wordt overschreden. Het uitgangspunt is dat de GMS de lokale luchtkwaliteit voldoende beschermt¹³.

¹² <https://www.infoMil.nl/onderwerpen/lucht-water/lucht/zeer-zorgwekkende/immissietoets/beperkte/>

¹³ RIVM-rapport 601357014/2013 "Toxicological evaluation of mass flow limits for air emissions of substances of very high concern".

Toetsen van de immissie

Het immissieniveau moet getoetst worden aan het MTR op grond van Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4 lid 5, met inachtneming van de achtergrondwaarde. De MTR-waarden staan vermeld in Arm-Bijlage 13. Als er nog geen MTR -waarde voor een stof beschikbaar is kan/moet het bevoegd gezag deze aanvragen bij de helpdesk van het RIVM volgens de procedure in Arm-Bijlage 14.

De locatie waarop de immissie moet worden getoetst (het toetsingspunt) is niet gereguleerd in het Abm en de Arm, behoudens dat dit buiten de inrichtingsgrens dient te gebeuren. Er is jurisprudentie beschikbaar dat het niet op de inrichtingsgrens gelegd kan worden. Volgens InfoMil geldt voor stoffen die van invloed zijn op de mens dat getoetst moet worden op basis van het zogenaamde toepasbaarheidsbeginsel en het blootstellingscriterium. Zie Wm-artikel 5.19 lid 2. Dit beginsel houdt in dat de beoordeling plaatsvindt daar waar mensen zich kunnen bevinden¹⁴.

NB:

Als er sprake is van een overschrijding van het MTR, dan dient de vergunning geweigerd te worden, tenzij er maatregelen worden genomen om de immissie te reduceren tot onder het MTR!

Verwaarloosbare Risico (VR)

In het verleden gebruikte de overheid ook het verwaarloosbaar risiconiveau (VR). Deze norm hield rekening met gelijktijdige blootstelling aan meer stoffen. Het VR lag in principe op een honderdste van het MTR, soms zijn andere overwegingen meegenomen. Aangezien het beleid voor ZZS uitgaat van minimalisatie en streven naar nul-emissies, heeft het VR geen betekenis¹⁵. De term VR verdwijnt als begrip uit alle beleidsstukken en wetgeving.

Aanpak Brzo-OD's van immissies

- a. Als er sprake is van een overschrijding van het MTR, dan dient in principe de vergunning geweigerd te worden, tenzij er bijvoorbeeld sprake is van een bestaande situatie waarbij in de aanvraag de immissie, door het nemen van maatregelen of een reductie in capaciteit, dat een onderschrijding van het MTR op (korte) termijn gerealiseerd wordt.
- b. Als voor een puntbron de emissie onder de GMS zit en er is sprake van een enkelvoudige stof geëmitteerd uit 1 bron, dan hoeft in principe geen toets aan het MTR te worden uitgevoerd. Geadviseerd wordt toch in ieder geval een beperkte immissietoets te laten uitvoeren. Immers, het is niet kostbaar en levert een concrete onderbouwing voor het wel of niet overschrijden van het MTR.

¹⁴ <https://www.InfoMil.nl/onderwerpen/lucht-water/lucht/zeer-zorgwekkende/immissietoets/>

¹⁵ <https://rvs.rivm.nl/onderwerpen/normen/milieu/milieukwaliteitsnormen>

- c. Idem als bij puntbronnen bij punt b, geldt dit ook voor diffuse emissies. Indien op jaarbasis deze onder het product van aantal jaaruren, zijnde $GMS \times 8760$ uur/jaar (van ERS, MVP- of MVP-2) wordt gebleven dan behoeft geen toets aan het MTR te worden uitgevoerd. Voor MVP-2-stoffen is dat 20,9 kg per jaar. Maar ook hier wordt geadviseerd toch altijd minimaal een beperkte immissietoets te laten uitvoeren.
- d. Zoals hierboven aangegeven is het acceptabel als er eerst een beperkte immissietoets wordt uitgevoerd in plaats van een uitgebreide. Echter, als hieruit volgt dat er een mogelijke overschrijding is van het MTR of dat de berekende immissie hoger is dan een factor 0,1 van het MTR, dan wordt geadviseerd alsnog een uitgebreide verspreidingsberekening te laten doen.
 - o Voor benzeen geldt dat de achtergrondconcentratie in Nederland over het algemeen al hoger is dan 10% van de MTR¹⁶. Hier wordt geadviseerd een uitgebreide verspreidingsberekening te doen als de bijdrage van het bedrijf aan de MTR groter is dan 10%.
- e. Voor het toetsingspunt voor het MTR geldt het toepasbaarheidsbeginselen het blootstellingscriterium als bedoeld in art. 5.19 lid 2 van de Wm. Wij volgen daarin InfoMil.
- f. Er wordt niet meer getoetst aan het VR omdat dit begrip is vervallen.

Metten

Er kan onderscheid worden gemaakt tussen drie situaties. Deze zijn hieronder uitgewerkt.

Bekende stof, gestandaardiseerde meetmethode

Voor zover beschikbaar maakt het bedrijf gebruik van gestandaardiseerde (meet)methoden voor het vaststellen van de emissie.

Bekende stof, geen gestandaardiseerde meetmethode

De aanpak is om in gezamenlijk overleg tussen bedrijf en bevoegd gezag te bepalen welke meetmethode wordt toegepast (best practice) en dit vast te leggen in een meetprotocol. Het ligt voor de hand om aan te sluiten bij meetmethoden voor vergelijkbare stoffen. De gebruikte meetmethode moet gevalideerd worden. Het bedrijf is verantwoordelijk voor de juistheid van de aangeleverde gegevens. Het meetprotocol wordt vastgelegd in de vergunning.

Onbekende stof

Niet in alle gevallen is precies bekend welke stoffen deel zullen uitmaken van de emissie. Echter op basis van het te beschouwen proces kan in het algemeen wel een uitspraak

¹⁶ De achtergrondconcentratie varieert van 0,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ in het noorden tot circa 0,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ in het zuiden. In grote steden zijn de concentraties ongeveer 1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (<https://www.samenmetenaanluchtkwaliteit.nl/benzeen>). De EU-grenswaarde voor benzeen is 5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

worden gedaan over welke soort stoffen in de emissie verwacht mogen worden. Denk bijvoorbeeld aan zware metalen (en hun verbindingen) of juist koolwaterstoffen. En in het geval van koolwaterstoffen over de soort: ketenlengte, al of niet koolstofringen aanwezig, functionele groepen, al of niet gehalogeneerd enz. Op basis van deze verwachting (met daarbij welke van die stoffen ZZS zouden kunnen zijn) kan een strategie van monsternamen en analyse worden bepaald.

Bij monsternamen kunnen methodes aan de orde zijn zoals adsorptie of absorptie, gaszakken, wasflesjes met al of niet aangezuurd of basisch water of een organisch oplosmiddel. Bij analyse kunnen methodes aan de orde zijn zoals GC(MS), HPLC, ICP, AAS, NMR. De keuze van de methode en de parameters van de gekozen methode is afhankelijk van de te verwachten soort stoffen. Eventueel kan de ene methode ingezet worden om een kwalitatief beeld te krijgen van de aanwezige stoffen, waarna een andere methode gebruikt kan worden om die stoffen te kwantificeren.

Bij de (verwachte) aanwezigheid van koolwaterstoffen kan een meting van totaal koolwaterstoffen door middel van FID ingezet worden om een beeld te krijgen van het emissiepatroon, en of de gevonden individuele koolwaterstoffen in totaal in orde grootte overeenkomen met de concentratie op basis van FID.

Monitoring

Er wordt aanbevolen om bij ZZS-emissies altijd aan te sluiten bij controleregime 4 (art. 2.8, lid 3 Abm):

- continue meting of;
- ERP's categorie A of;
- meting 2x per jaar + ERP's categorie B.

Dit dient als maatwerk- of vergunningvoorschrift (in geval sprake is dat voor de ZZS-emissie een BBT-conclusie van toepassing is) te worden vastgelegd.

Aanpak Brzo-OD's van meten en monitoren

- a. Bij emissies van ZZS wordt in principe aangesloten bij controleregime 4. Dit wordt (eventueel) vastgelegd in een maatwerkvoorschrift of bij vergunningvoorschrift in het geval sprake is van een BBT-conclusie.
- b. Ook in het geval dat er officieel geen monitoringsplicht van toepassing is op basis van artikel 2.8 omdat de emissie erg laag is en er geen EGW van toepassing is kan er een controleplicht worden vastgelegd in een maatwerkvoorschrift of vergunningvoorschrift waarmee geborgd wordt dat de emissie inderdaad laag is en blijft. Zo kan bijvoorbeeld gecontroleerd worden of de emissie inderdaad onder de GMS of vrijstellingsgrens blijft.

- c. De 5-jaarlijkse informatieplicht ZZS kan aanleiding zijn om een meting op te vragen van een bedrijf waarbij de emissie van de ZZS niet duidelijk is - ook als er geen monitoringsplicht is vastgelegd of direct geldig is. De 5-jaarlijkse rapportage vereist immers dat informatie wordt aangeleverd over de mate van emissie van ZZS naar de lucht. Als berekenen of schatten geen betrouwbare informatie oplevert is een meting de enige optie om hier aan te komen.

FACTSHEET 6.0 EMISSIE EN IMMISSIE INDIRECTE LOZINGEN: VASTSTELLEN, TOETSEN EN METEN

Voor de emissie van ZZS naar water geldt (net als voor de emissie naar lucht) de cyclische aanpak: bronaanpak, minimalisatie (streven naar nul-lozing) en continu verbeteren.

Emissies

Vaststellen emissies

Bij de emissie naar water wordt gebruik gemaakt van de Algemene Beoordelingsmethodiek (ABM) om de stoffen te identificeren. Het bepalen van de indirecte emissie van ZZS naar water is voor ZZS niet anders dan voor andere stoffen.

Toetsen van emissies

Ook hier geldt dat over het algemeen de aanpak voor ZZS niet anders is dan de niet-ZZS. Een bedrijf dat een ZZS emitteert moet allereerst nagaan of de emissie voorkomen kan worden (vervangen van de stof, ander proces of (zoveel mogelijk) voorkomen dat de stof geloosd wordt). Daarna wordt gekeken naar minimalisatie van de restlozing met behulp van emissiebeperkende maatregelen. Voor de resterende lozing worden in overleg met de waterkwaliteitsbeheerder als adviseur emissie-eisen opgesteld. De waterkwaliteitsbeheerder beoordeelt de emissies met het oog op het bereiken van de milieukwaliteitseisen voor water.

Immissie

Aan de hand van de emissie wordt de immissie bepaald en vindt toetsing van de immissie plaats. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van het handboek Immissietoets (versie oktober 2019) van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu¹⁷. Om de immissietoets uit te kunnen voeren is afstemming met de waterkwaliteitsbeheerder noodzakelijk, omdat informatie benodigd is over de RWZI waarop geloosd wordt alsmede over het ontvangende oppervlaktewater.

Aanpak van de Brzo-OD's van meten en monitoren

Metten – indirecte lozing water

Bekende stof, gestandaardiseerde meetmethode

Voor zover beschikbaar maakt het bedrijf gebruik van gestandaardiseerde (meet)methoden voor het vaststellen van de emissie.

¹⁷ <https://www.infoMil.nl/onderwerpen/lucht-water/handboek-water/thema-s/zzs/uitleg-werkwijze/>

Bekende stof, geen gestandaardiseerde meetmethode

In overleg tussen het bedrijf en het bevoegd gezag wordt bepaald welke meetmethode wordt toegepast (best practice). Het verdient aanbeveling de waterkwaliteitsbeheerder hierbij te betrekken of om advies te vragen.

Het ligt voor de hand om aan te sluiten bij meetmethoden voor vergelijkbare stoffen. De meetmethode wordt vastgelegd in een meetprotocol. Het meetprotocol wordt vastgelegd in de vergunning.

Monitoring – indirecte lozing water

De frequentie van monitoring wordt afgestemd met de waterkwaliteitsbeheerder en vastgelegd in een maatwerk- of vergunningvoorschrift.

FACTSHEET 7.0 POTENTIËLE ZZS

Van pZZS is denkbaar, maar nog niet aangetoond, dat ze voldoen aan de criteria om te worden geïnclassificeerd als ZZS. De algemene (Rijks)aanpak staat beschreven op de InfoMilsite¹⁸.

Het RIVM heeft een lijst opgesteld met pZZS¹⁹. Net als bij de ZZS-lijst is deze lijst dynamisch maar in tegenstelling tot de ZZS-lijst is dit wel een limitatieve lijst.

De Rijksaanpak is eerder stimulerend dan regulerend. De voorgestelde aanpak van de Brzo-OD's is om pZZS in principe te behandelen als ZZS. De motivering hiervoor is gelegen in het zogenaamde "voorzorgsbeginsel" zoals gepubliceerd als mededeling door de EU²⁰. Het voorzorgsbeginsel stelt dat je mag handelen als er grote zorgen zijn om het milieu ook al is het nog niet onomstotelijk bewezen. Gezien de potentieel kwalijke eigenschap van een pZZS is het gerechtvaardigd deze stof onder dat beginsel aan te pakken. Het probleem is dat bedrijven niet graag een investering doen waarvan later blijkt dat het niet nodig was. Van belang is daarom dat indien het bevoegd gezag deze stof strenger wil vergunnen dan op grond van het bestaande toetsingskader als BBT-conclusies en Abm (en dus beoordelen als ware het al definitief een ZZS), dat dat goed en specifiek moet worden gemotiveerd.

Er zijn drie manieren om de pZZS als ZZS te reguleren:

1. in de vergunning, indien sprake is van een IPPC-installatie waarvoor die betreffende stof (of stofgroep), zijnde dus een pZZS, een BBT-conclusie geldt;
2. op basis van maatwerk Abm-afdeling 2.3, artikel 2.7 lid 1, indien het Abm geldt. Dit is zoals InfoMil adviseert;
3. pZZS in juridische zin gelijk te stellen aan ZZS. Daarmee vallen de pZZS direct onder Abm-afdeling 2.3, artikel 2.4. Dit vereist wel dat het bevoegd gezag zich expliciet uitspreekt pZZS als ZZS te behandelen.

De provincie Zuid-Holland heeft voor deze aanpak gekozen door op 15 oktober 2019 in beleid vast te leggen dat pZZS als ZZS moeten worden behandeld²¹.

Aanpak Brzo-OD's

- a. Laat de pZZS-emissies en indirecte lozingen in ieder geval in de aanvraag om vergunning op identieke wijze meenemen zoals met ZZS weergegeven in de factsheets. Dat wil zeggen identificatie, als bestanddeel in een mengsel of samengestelde stof, emissie en immissiebepaling en toets en een minimalisatieonderzoek op basis van het format van het V&R-programma;

¹⁸ <https://www.InfoMil.nl/onderwerpen/lucht-water/zeer-zorgwekkende/potentiele-zzs/>

¹⁹ <https://rvszoekstelsysteem.rivm.nl/ZZSlijst/PotentieleZZSlijst>

²⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:I32042&from=NL>

²¹ https://zoek.officiëlebevestigingen.nl/prb-2019-7897.html#noot_id1-3-2-2-2-2-4-1

- b. Reguleer bij voorschrift of maatwerk dat er continu aandacht is voor deze emissies en indirecte lozingen in de vorm van een V&R-programma en de 5-jaarlijks informatieplicht totdat deze stof definitief geen ZZS of pZZS meer is;
- c. Met betrekking tot de beoordeling van de maatregelen wordt in ieder geval het volgende geadviseerd:
 - ga eerst bij de RIVM-helpdesk na wat de stand van zaken is van het REACH-onderzoek of de stof wel of niet gaat voldoen aan de ZZS-criteria;
 - wees terughoudend met substitutie conform het IenW-beleid;
 - te overwegen valt in ieder geval de potentiële persistente eigenschap als zwaarwegend mee te nemen in de beoordeling.
- d. De precieze aanpak van pZZS gaat conform het beleid van het betreffende bevoegd gezag.
- e. Bedrijven stimuleren om pZZS zelf al helemaal als ZZS te behandelen.

FACTSHEET 8.0 KOSTENEFFECTIVITEIT

Bedrijven zijn verplicht om onderzoek te doen om de emissies van ZZS te minimaliseren. Indien daaruit blijkt dat de maatregelen voldoen aan BBT, dan speelt in principe KE daarin geen rol. Immers dat zit al in de vaststelling van BBT. Als uit het minimalisatieonderzoek / V&R-programma volgt dat verdere reductie van de emissies plaats kan vinden speelt KE wel een rol.

Voor het compartiment water is in de ABM een KE-methodiek gegeven (Bijstra et al. (2018), Kosteneffectiviteit van maatregelen ter beperking van wateremissies)²². Afwegingcriterium (euro per kg) is voornamelijk gekoppeld aan de milieukwaliteitseis (waterbezwaarlijkheid). Bedragen variëren van € 1.000 tot > € 50.000 per vermeden kilo en komen overeen met getallen van enkele PBT-stoffen (Persistent, Bioaccumulerend en Toxisch) in de literatuur (Oosterhuis et. al 2017 IEAM 12 1100-1112).

Met betrekking tot het compartiment Lucht heeft het RIVM het rapport “Beoordeling kosteneffectiviteit van maatregelen om de uitstoot van ZZS naar lucht te beperken (2021)” opgesteld. Vervolgens heeft lenW hierop een voorlopige KE-range vastgesteld voor MVP-1 en MVP-2. Deze waarden zijn nog niet verankerd in wetgeving maar kunnen wel als handvat worden gebruikt bij de beoordeling van de KE van de maatregelen.

De zogenaamde referentiewaarden zien er als volgt uit:

Referentiewaarden ZZS kosteneffectiviteit		
Stofklasse	Ondergrens (euro/kg)	Bovengrens (euro/kg)
MVP1	€ 6.000	€ 60.000
MVP2	€ 3.000	€ 30.000

Dit betekent dat onder de ondergrens de maatregel per definitie KE is. Boven de bovengrens is de maatregel per definitie niet KE. Liggen de kosten in het tussengebied dan dient een afweging te worden gemaakt. Aangezien er sprake is van een groot afwegingsgebied is de beslissing daarover per definitie complex. Op de InfoMil-website²³ staan een aantal overwegingen vermeld die daarbij kunnen helpen.

²²

https://www.helpdeskwater.nl/publish/pages/169878/kosteneffectiviteit_van_maatregelen_ter_beperking_van_wateremissies-iw_format-definitief_6_november.pdf

²³ <https://www.infoMil.nl/onderwerpen/lucht-water/lucht/zeer-zorgwekkende/kosteneffectiviteit-zzs-luchtemissies/>

Gerealiseerd moet worden dat KE één van de aspecten is van de integrale beoordeling of een (minimalisatie)maatregel wel of niet moet worden genomen.

Het ministerie van IenW wil de referentiewaarden op termijn vastleggen in de Omgevingsregeling onder de Ow. Hiervoor zal in 2023 een evaluatie van de kosteneffectiviteit referentiewaarden voor ZZS plaatsvinden. Daarvoor wil IenW het gebruik van de kosteneffectiviteitsmethode de komende jaren volgen en evalueren welk effect deze aanpak in de praktijk heeft. Zo is onder andere na te gaan tegen welke kosten het bedrijf de minimalisatiedoelstelling realiseert.

Voor dit evaluatiemoment ontvangt IPLO namens IenW graag praktijkcasussen van bevoegde gezagen. Bevoegde gezagen kunnen deze praktijkcasussen al aanleveren op het moment dat ze bij een beoordeling van de kosteneffectiviteit de referentiewaarden hebben toegepast.

5-jaarlijkse informatieplicht

Een belangrijk instrument om invulling te geven aan de minimalisatie van ZZS is de 5-jaarlijkse informatieplicht. Dit betekent dat een bedrijf 1 keer in de 5 jaar aan het bevoegd gezag aangeeft wat de mate is van ZZS-emissies (naar lucht en indirecte lozingen) en wat het bedrijf de afgelopen 5 jaar heeft gedaan om ZZS-emissies te vermijden of te minimaliseren en welke verdere stappen nog mogelijk zijn.

Voor emissies van ZZS naar de lucht volgt dit uit artikel 2.4 lid 3 van het Activiteitenbesluit. In artikel 2.20 van de Activiteitenregeling is deze informatieplicht gekoppeld aan het vermijdings- en reductieprogramma. Voor indirecte lozingen van ZZS is in de ABM aangegeven dat deze plicht tot continu verbeteren en iedere 5 jaar daarover te informeren, moet worden vastgelegd in de vergunning.

Het V&R-programma is een continu proces. De 5-jaarlijkse informatieplicht dient geen momentopname te zijn van de stand van zaken vlak voor het verstrijken van de deadline. Een bedrijf moet continu aandacht besteden aan de minimalisatie van ZZS.

Opstellen vermijdings- en reductieprogramma (V&R)

Het V&R-programma (minimalisatieonderzoek) moet informatie bevatten over de mogelijkheden om ZZS-emissies te voorkomen of als dat niet mogelijk is te beperken en dient een plan van aanpak te hebben. Op de website van InfoMil is een format opgesteld waar een V&R-programma uit bestaat²⁴. Dit format is niet wettelijk verplicht. Echter, het levert wel een systematisch en een volledig stappenplan om alle onderdelen van een vermijdings- en reductieprogramma te adresseren. Gestimuleerd dient te worden dat bedrijven dit format toepassen.

Aanpak van de de Brzo-OD's

- a. Voor het V&R-programma wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van het format als bedoeld op de website van InfoMil. Bedrijven worden gestimuleerd dit te gebruiken.
Zodra er sprake is van een ZZS emissie dient een bedrijf voor het voorkomen / reduceren van deze emissie een V&R-programma operationeel te hebben. Voor stoffen die eerder geen ZZS waren, maar op enig moment een ZZS blijken te zijn, gaat de minimalisatieplicht direct in op grond van de algemene minimalisatieverplichting voor de ZZS-emissie naar lucht als bedoeld in Abm-afd. 2.3. art. 2.4 lid 2 en de algemene zorgplicht uit Abm-afd. 2.1, art. 2.1 voor de (indirecte) lozingen. Het bedrijf dient in deze gevallen zo spoedig mogelijk een V&R-programma op te starten. Voor de indirecte lozing en de situaties waarvoor een

²⁴ <https://www.infomil.nl/onderwerpen/lucht-water/zeer-zorgwekkende/vermijdings/>

BBT-conclusies geldt, moet dit laatste gereguleerd zijn in de vergunning. Met de komst van de ZZS-module in het BAL, § 5.4.3 Zeer zorgwekkende stoffen, geldt deze verplichting rechtstreeks voor alle genoemde gevallen.

- b. Bij de aanvraag om een vergunning dient voor alle ZZS-emissies naar de lucht en indirecte lozingen een V&R-programma te worden gevoegd conform het format van InfoMil.

Afval en ZZS

Voor de verwerking van ZZS in afvalstoffen geldt, aanvullend op de minimalisatieplicht voor emissies naar lucht en lozing naar water, het beleid uit het LAP3. Bij de verwerking van afvalstoffen met ZZS kunnen emissies van deze stoffen naar de lucht en het water plaats vinden, er is daarom ook een indirecte aanleiding om ZZS in afvalstoffen mee te nemen.

Wettelijke basis

De juridische basis voor een beoordeling van verwerking van afval met ZZS is Wabo-artikel 2.14 lid 1b. Hierin staat dat bij het verlenen van omgevingsvergunningen, onderdeel milieu, rekening moet worden gehouden met Wm-artikel 10.14 en dus met het LAP3. Deze verplichting betreft niet alleen de omgevingsvergunningen voor afvalbeheerinrichtingen, maar ook de vergunningen voor bedrijven waar afval vrijkomt.

Beleid

Het beleid over ZZS in afvalstoffen in hoofdstuk B.14 van LAP3. Hierin staan onder andere de volgende onderwerpen:

- Toelichting welke stoffen worden aangemerkt als ZZS
- Uitleg over wettelijke bepalingen voor de verwerkingsmogelijkheden van afvalstoffen met ZZS
- Een beoordelingsrichtlijn voor de vergunningverlening voor de verwerking van afvalstoffen waarin ZZS voorkomen (mengen, recyclen),
- Informatie bevoegd gezag over het beoordelen van overbrenging van zulke afvalstoffen
- Informatie over het ZZS-beleid en de beoordeling 'afvalstof-of-niet'
- Informatie over pZZS op basis van zorgplicht.

Afvalstoffen met ZZS

Rapport SGS Intron 'Inventarisatie ZZS in afval' ²⁵

Het doel van dit rapport is om een overzicht te maken van afvalstoffen met de ZZS, waarvoor een redelijke kans bestaat om die in de betreffende afvalstoffen aan te treffen. Het rapport is opgesteld voor een beperkt aantal ZZS. De verwachting is dat in de komende tijd dit zal worden uitgebreid.

²⁵ <https://lap3.nl/achtergrond/documenten/gevaarlijk/>

Concentratiegrenswaarde voor ZZS in afvalstromen

Concentratiegrenswaarde voor ZZS in afvalstromen RIVM²⁶

Om te bepalen of een afvalstof die ZZS bevat kan worden verwerkt is er een concentratiegrenswaarde vastgesteld. Boven deze grenswaarde moet worden uitgezocht of het afval vernietigd moet worden of dat het kan worden hergebruikt.

De algemene concentratiegrenswaarde van ZZS in afval is op 0,1 gewichtsprocent gesteld, waarbij voor een aantal van deze stoffen strengere, stofspecifieke concentratiegrenswaarden gelden. Als het afval lagere concentraties bevat, en dus mag worden gerecycled, bepaalt het type product welke concentratiegrenswaarden daarin voor de ZZS moeten worden nageleefd.

Bevat de afvalstroom een individuele ZZS in concentraties gelijk aan of groter dan 0,1 gewichtsprocent, dan dient er een verdere risicoanalyse uitgevoerd te worden om te bepalen of het risico van afvalverwerking voor de beoogde toepassing acceptabel is.

De algemene concentratiegrenswaarde is bepaald op basis van concentratiegrenswaarden voor ZZS in de huidige wet- en regelgeving. De belangrijkste wettelijke kaders die hiervoor zijn geraadpleegd zijn de verordeningen voor CLP, REACH POP. Daarnaast is de Europese kaderrichtlijn afval van belang.

Risicoanalyse

Handreiking ZZS in afvalstoffen (achtergrond bij LAP3)²⁷

Gaat in op de nadere uitwerking van de aspecten die bij het opstellen van een risicoanalyse moeten worden betrokken. Bedoeld voor bedrijven die afvalstoffen met ZZS willen verwerken en voor het bevoegd gezag om een beoogde verwerking te beoordelen. Ook toepasbaar voor de houder van een materiaal met ZZS die een verzoek tot bijproduct of einde-afvalstof indient en het bevoegd gezag dat een dergelijk verzoek moet beoordelen. Het LAP3 kent uitsluitend beleid voor vastgestelde ZZS. Het LAP benadrukt wel dat ook voor p ZZS vanuit de Wm de zorgplicht geldt om met deze stoffen verantwoord om te gaan.

ZZS in afval van primaire industriële ontdoeners

Om de verwerkers van afvalstoffen met ZZS afkomstig van industriële bedrijven te informeren over de aanwezigheid én zonodig het gehalte van ZZS, is het een optie hiertoe een voorschrift in de vergunning op te nemen aanvullend op de informatieplicht met betrekking tot de afgifte van afvalstoffen als bedoeld in de Wm-artikelen 10.38 en 10.39. lenW is wel bezig hierover wetgeving op te zetten. Onduidelijk is hoe en wanneer dit plaats gaat vinden.

Wel wordt geadviseerd deze aanpak af te stemmen met het bevoegd gezag.

²⁶ <https://www.rivm.nl/bibliotheek/rapporten/2017-0099.pdf>

²⁷ <https://lap3.nl/achtergrond/documenten/gevaarlijk/>

Aanpak van de de Brzo-OD's

- a. Handelen conform LAP3.
- b. Optioneel is het om voorschriften in de vergunning van primaire industriële ondoeners op te nemen bij afgifte van afvalstoffen met ZZS om de ontvanger van die afvalstoffen aanvullend op de Wm-art.10.38 en 10.39 hierover te informeren. Geadviseerd wordt dit af te stemmen met het bevoegd gezag.

Definitie en toepassingsgebied Opkomende stoffen

Bij opkomende stoffen gaat het om een groep van organische stoffen waarvan de chemische identiteit en/of toxiciteit nog niet bevestigd is en waarvoor de gevolgen voor bijvoorbeeld drinkwater nog niet bekend zijn.

Opkomende stoffen zijn van belang binnen het thema Water (directe en indirecte lozingen).

Wettelijk kader

Er is geen norm beschikbaar voor oppervlaktewater of drinkwater. Vanuit IenW is een werkgroep “structurele aanpak opkomende stoffen” bezig na te gaan of de regelgeving aangepast moet worden voor lozingen van opkomende stoffen door de industrie, die in het drinkwater terecht kunnen komen.

Aanpak van de Brzo-OD's

- a. De te lozen stof wordt beoordeeld met behulp van de ABM. Vervolgens worden met behulp van de Immissietoets de effecten van de lozing op het oppervlaktewater en op het eerste innamepunt voor drinkwater bepaald;
- b. Getoetst wordt of voldaan wordt aan de norm van 1 µg/l voor niet genormeerde antropogene stoffen (bijlage 5 van de drinkwaterregeling);
- c. ILT kan voor een bepaalde stof een ontheffing verlenen van art. 16 van de Drinkwaterregeling, in afwachting van afleiding van een norm door RIVM.

Waar zijn de opkomende stoffen en ontheffingen te vinden?

Er bestaat een overzicht van verwachte, aangevraagde en verleende ontheffingen van ILT inzake artikel 16 van de Drinkwaterregeling²⁸.

Is er een knelpunt in de wet- en regelgeving of een discussiepunt?

Op dit moment wordt zoals hierboven aangegeven onderzocht of aanpassing van de wet- en regelgeving noodzakelijk is.

In de praktijk blijkt dat de toetsing aan de ABM en van de immissie complex kan zijn, met name bij indirecte lozingen. Ook het feit dat de afleiding van een norm door RIVM tijd in beslag neemt kan als een knelpunt ervaren worden.

Aanpak van de Brzo-OD's

- a. Voor het uitvoeren van de immissietoets wordt overlegd met de waterkwaliteitsbeheerder.
- b. In geval van overschrijding van de norm van de drinkwaterregeling wordt overlegd met de lozer, de waterkwaliteitsbeheerder, het drinkwaterbedrijf, ILT en RIVM.

²⁸ <https://iplo.nl/thema/water/oppervlaktewater/delta-aanpak-waterkwaliteit/aanpak-opkomende-stoffen/>

Wettelijk kader

De Ow kent het Bal. Hierin staan algemene regels voor activiteiten in de fysieke leefomgeving waaronder regels voor emissies van ZZS. Een aantal aspecten waaronder de belangrijkste veranderingen ten opzichte van de huidige regelgeving met het Abm worden hier uitgelicht.

Minimalisatieplicht emissies ZZS

Het Abm kent de zogenaamde minimalisatieplicht voor emissies van ZZS naar de lucht. Deze staat in artikel 2.4 lid 2. De Ow kent deze minimalisatieplicht voor ZZS emissies niet in deze vorm. Het wordt onderdeel van de specifieke zorgplicht. Deze staat in artikel 2.11 van het Bal.

Module ZZS

Het Bal kent een ZZS module: § 5.4.3 *Zeer zorgwekkende stoffen*. In deze module staat de 5-jaarlijkse informatieplicht (artikel 5.23, het oude artikel 2.4 lid 3 van het Abm) en de inhoud van het V&R-programma (artikel 5.24: dit stond eerder in de Arm). Daarnaast kent de module een artikel (5.25) waarin immissiegrenswaarden staan. De ZZS module is alleen van toepassing als deze als zodanig is aangewezen voor een activiteit in hoofdstuk 3. Voor de 5-jaarlijkse informatieplicht en de inhoud van het V&R-programma zijn er geen uitzonderingen meer zoals eerder in het Abm: het is van toepassing op alle emissies van ZZS naar zowel lucht als water en ongeacht het feit of er BBT-conclusies van toepassing zijn of dat de stof genoemd is in bijlage 2 van de Wm. De enige voorwaarde is dus dat de module is aangewezen.

Module luchtemissies

Het Bal kent een module voor luchtemissies: § 5.4.4 *Emissies in de lucht*. Hierin staan EGW en ondergrenzen per puntbron voor de verschillende stofklassen waaronder de stofklassen ERS, MVP1 en MVP2 voor ZZS. Voorheen stond dit in artikel 2.5 en 2.6 van het Abm. Omdat het begrip inrichting vervalt onder de Ow vervalt ook het begrip GMS. Er geldt alleen nog een ondergrens per puntbron. Emissies die voorheen niet aan een EGW hoefden te voldoen omdat de emissie onder de GMS zat moeten bij het in werking treden van de Ow dus mogelijk wél aan een EGW voldoen. Net als voor de ZZS module dient de module luchtemissies te zijn aangewezen voor een activiteit in hoofdstuk 3 van het Bal. De uitzondering dat de EGW niet van toepassing zijn op emissies waarvoor BBT-conclusies van toepassing zijn is er onder de Ow nog steeds. De module luchtemissies kent behalve de EGW nog artikelen over meetmethoden (5.31), controleregime en meetplicht (5.32) en allerlei regels voor het meten.

De 76 ZZS met tijdelijk soepelere emissie-eisen

De luchtemissiemodule kent als laatste nog een artikel waarin overgangsrecht wordt geregeld voor de stoffen die voorheen in de Arm-bijlage 12b stonden. Emissies van deze stoffen mogen volgens de Arm tot uiterlijk 1-1-2025 aan soepelere emissie-eisen voldoen dan de standaard MVP1 en MVP2 emissie-eisen. In artikel 5.38a van het Bal is geregeld dat deze stoffen (nu opgenomen in bijlage VII van het Bal) tot één jaar na het in werking treden van het besluit aan soepelere emissie-eisen mogen voldoen voordat de standaard waarden gaan gelden. Dit betekent een vervroeging ten opzichte van huidige wet- en regelgeving. Eén jaar na het in werking treden van het Bal is immers zoals nu gepland 1-7-2023: wat anderhalf jaar eerder is. Omdat de GMS vervalt bij het in werking treden van de Ow ziet bijlage VII van het Bal er enigszins anders uit dan Arm-bijlage 12b. In plaats van een tijdelijk hogere GMS kent het Bal een tijdelijk hogere ondergrens per puntbron. Ter illustratie twee voorbeelden van stoffen die onder deze uitzonderingen vallen:

	Activiteitenbesluit Bijlage 12b		Bal Bijlage VII		Standaard MVP1 en MVP2		
	EGW (mg/Nm ³)	GMS (g/uur)	EGW (mg/Nm ³)	Ondergrens (kg/jaar)	EGW (mg/Nm ³)	GMS (g/uur)	Ondergrens (kg/jaar)
1-broompropan	50	500	50	250	1	2,5	1,25
Lood	0,5	2,5	0,5	1,25	0,05	0,15	0,075

In een kamerbrief van 15 november 2021 heeft de Staatssecretaris aangegeven de termijn los te koppelen van het in werking treden van de Omgevingswet en vast te leggen op 1-1-2023²⁹. Vanaf die datum moeten alle stoffen die nu in Arm-bijlage 12b staan voldoen aan de normale MVP1 en MVP2 emissie-eisen. Dit zal worden verwerkt in de Arm en zal ook moeten worden aangepast in het Bal.

Informatie over wet- en regelgeving

Veel informatie is op dit moment te vinden op de website van InfoMil. Deze website gaat vervallen en wordt vervangen door het informatiepunt leefomgeving (IPLO)³⁰.

²⁹ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021Z20440&did=2021D43679

³⁰ <https://iplo.nl/>

Programmatiese aanpak ZZS van IenW

In oktober 2017 is door IenW een project gestart waarin de betrokken overheden in samenwerking met het bedrijfsleven drie actielijnen hebben geformuleerd. Deze actielijnen zijn:

1. ZZS in beeld
2. Informatie voor bevoegd gezag en bedrijven
3. ZZS goed geregeld

Het project kende een stuurgroep waarin naast het bedrijfsleven vanuit de volgende overheden zijn betrokken: IenW, RIVM, RWS, Unie van Waterschappen, provincie Zuid Holland en de Brzo OD's.

Inmiddels is de stuurgroep opgeheven en is van daaruit een dialooggroep gestart met (min of meer) dezelfde samenstelling.

Project ZZS Brzo-OD's

In dit project van de zes Brzo-OD's worden in het platform ZZS de problemen bij de uitvoering van de ZZS-regelgeving bij vergunningverlening besproken, afgestemd en waar nodig voorzien van vervolg acties. Omdat samenwerking in dit kader met ODNL van belang is, heeft ook ODNL zitting in het platform.

Project Bezien van RWS

In 2017 was RWS bezig met het opzetten van het project Bezien. Dit project kende een brede opzet waarbinnen het makkelijk was om ZZS als onderdeel mee te nemen. Het betreft een pilot waarbij RWS en de Brzo-OD's afstemming hebben over de planning van het project en de samenloop van het IPO-project ZZS.

IPO-project ZZS

In 2018 is het IPO-project ZZS tot stand gekomen. Met dit project geven de provincies, in navolging op de provincie Zuid Holland, invulling aan de verbetering van de informatie over de emissies van ZZS. Het project is inmiddels beëindigd.

Project ZZS IOV deelprogramma 3

In 2019 is in het IOV deelprogramma 3 het project ZZS opgenomen. Dit project kan gezien worden als complementair aan en deels als opvolger van het IPO-project ZZS. Dit project richt zich op alle omgevingsdiensten en beoogt de verbreding naar de gemeentelijke inrichtingen en het breder delen van de opgedane ervaringen. Omgevingsdienst

Achterhoek (ODA) heeft de projectleider voor dit project geleverd³¹. Eind 2021 heeft het project een eindrapport opgeleverd.

Kennisnetwerk ZZS

In opdracht van IenW is door het RIVM een kennisnetwerk ZZS opgezet. Dit kennisnetwerk heeft als doel de uitvoeringspraktijk te verbeteren door onderlinge uitwisseling van kennis en ervaringen te stimuleren. Hiervoor maakt het kennisnetwerk gebruik van een kennisplatform op de website van ODNL en het organiseren van kennisdagen (jaarlijks 2 dagen). In een kernteam met vertegenwoordigers van RIVM, RWS, InfoMil en de Brzo-OD's worden de kennisdagen voorbereid.

Kenniscommunity veiligheid en gezondheid in de leefomgeving

Deze actie komt vanuit het Veluweberaad. Het Veluweberaad houdt zich bezig met kennis voor decentrale overheden tegen de achtergrond van de Ow. Door toenmalig bestuurlijke trekker van de kenniscommunity (namens IPO) en de betrokken directeur van het RIVM is destijds besloten de focus te richten op ZZS (en opkomende stoffen). De kenniscommunity richt zich daarbij op het proces van kennisontwikkeling en het ontsluiten en delen van kennis en niet op het genereren van inhoudelijke kennis. In de ambtelijke werkgroep zijn de Brzo-OD's vertegenwoordigd door OMWB, ODNZKG en de projectleider.

³¹ Projectplan decentrale benadering ZZS: Identificeren en beperken van de risico's in de uitvoeringspraktijk

COLOFON

Charlotte van Leeuwen (Omgevingsdienst Groningen)

Ronald van Ieperen (DCMR Milieudienst Rijnmond)

Marc van der Meij (Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied)

Sjoerd de Hingh (Omgevingsdienst Regio Nijmegen)

Jacky Priester (Omgevingsdienst Midden- en West- Brabant)

Sven Scheijen (RUD Zuid-Limburg)

Projectleider: Joost Verburg (Omgevingsdienst Regio Nijmegen)